

DARE

Depolarisation Activism for
Resilient Europe

Moderna utmaningar: Våldsbejakande extremism och radikalisering (Del 1)

Skapad av Robert Örell

Kroatiens utbildnings- och
utvecklingsnätverk för
kommunikationsevolution -
HERMES
Kroatien

Kreisau-Initiative

Kreisau-Initiative
e. V.
Tyskland

Open
Communication
Serbien

TRANSFORM
Sverige

Västra Balkans
nätverk
Bosnien och
Hercegovina

Co-funded by
the European Union

Detta projekt medfinansierades av Europeiska unionen. Läroplanens innehåll och synpunkter är enbart författarnas ansvar och återspeglar inte de synpunkter som Europeiska unionen eller de genomförande organisationerna har.

Moderna utmaningar: Våldsbejakande extremism och radikalisering* (Del 1)

Bakgrund (om DARE-projektet)

Initiativet "DARE - Depolariseringsaktivism för ett motståndskraftigt Europa" syftar till att inspirera andra att skapa utrymme för kritiskt lärande och en ungdomsledd och handlingsinriktad dialog om olika aktuella utmaningar såsom polarisering, radikalisering, psykisk hälsa, människorättskränkningar. DARE-utbildningsmaterialet syftar till att stärka aktivt medborgarskap och europeiska värderingar samt stödja och främja ungdomsröster och medborgerligt engagemang.

För mer information, besök projektets webbplats: www.depolarisation.eu

Lektionsteman

- "Moderna utmaningar"-teman där man utforskar komplicerade och aktuella frågor som sällan tas upp i klassrummet;
- Våldsbejakande extremism (begrepp, uttryck, gemensamma drag);
- Kännetecknen för ett våldsbejakande extremistiskt tänkesätt (rättfärdigande av våld, svartvitt tänkande, känsla av överlägsenhet, avhumanisering av fienden).

Sammanhang

Komplicerade och aktuella frågor tas inte alltid upp i klassrummen i skolorna i Europa. Vi vill inspirera till utbildning i samhällsfrågor, sociologi och etik med hjälp av innehåll där man ges chansen att undersöka relevanta samhällsproblem så att ungdomars motståndskraft och kritiskt tänkande utvecklas i läroprocessen.

Våldsbejakande extremism och radikalisering är exempel på sådana frågor. Medan populismökar i Europa kan elever se många exempel på gruppbaserat hat och våld på TV och socialamedier. De utsätts dessutom ofta för nyheter om terrorism eller upplever följderna av gruppbaserat hat och våld i sitt närområde.

Den här lektionen är den första av två föreläsningar som rör våldsbejakande extremism och radikalisering. Det rekommenderas att de ges som två på varandra följande lektioner eller en dubbellektion. Under den första lektionen diskuteras begreppet våldsbejakande extremism med särskild inriktning på egenskaper hos ett våldsbejakande extremistiskt tänkesätt. Den andra lektionen är inriktad på radikaliseringsprocessen och försöker besvara frågor angående varför och hur människor blir våldsbejakande extremister.

* OBS! Om du är intresserad av det här ämnet och vill hantera frågan med dina elever utförligare, se utbildningsmaterialet "Utbildning om medvetenhet om radikalisering" som är också utvecklat som en del av DARE-projektet.

Mål

- Att öka medvetenheten om problemet med våldsbejakande extremism i samhället;
- Att förstå begreppet våldsbejakande extremism;
- Att förstå och förstå kännetecknen för ett våldsbejakande extremistiskt tänkesätt och fundera över hur ett sådant tänkande kan motverkas.

Läranderesultat

Elever som deltagit i denna kurs förväntas kunna följande:

- Att förstå begreppet våldsbejakande extremism (begrepp, uttryck, gemensamma drag);
- Att identifiera och förstå kännetecknen för ett våldsbejakande extremistiskt tänkesätt och deras motsatser.

Material och utrustning

- För att spela upp den animerade videon: bärbar dator, data-/videoprojektor, högtalare, Internet/Wi-Fi

Varaktighet

---

45 minuter (en standardlektion)

Översikt över lektionsaktiviteter (Process)

Inledning (5 minuter)

Läraren presenterar ämnet genom att fråga eleverna om de känner till några exempel på terroristattacker eller hatbrott som de sett på nyheterna. Eleverna ger sina exempel. Läraren bekräftar att det kan vara ett svårt och läskigt ämne men förklarar att ett sätt som man kan hantera svåra frågor på är genom att lära sig mer om dem, förstå varför de finns och få veta mer om hur man kan förhindra dem. Läraren säger sen att den här lektionen kommer att vara inriktad på information om våldsbejakande extremism och radikaliserings. Läraren visar den animerade videon "Moderna utmaningar: våldsbejakande extremism".

En kort video om moderna utmaningar (5 minuter)

Spela upp videon för eleverna: <https://depolarisation.eu/sv/mc-videor/>

Diskussion om videon (10 minuter)

Följdfrågor för reflektion:

1. Vilka anses vara våldsbejakande extremister?

(OBS! Man använder begreppet våldsbejakande extremism när en person eller en grupp av personer antar de uppfattningar och det beteende som rättfärdigar användandet av våld mot människor eller institutioner för att nå sina (ideologiska, politiska, religiösa) mål. En person kan betraktas som våldsbejakande extremist om hen bland annat:

- Anser att våld är försvarbart för att uppnå något mål.
- Stödjer terrorist- eller våldsamma extremistgrupper, till exempel genom att ge dem pengar eller delar deras inlägg på nätet.

Diskussion om videon (fortsättning)

- Är terrorister eller de personer som begått våldshandlingar (till exempel förstört någons egendom, trakasserat eller attackerat någon) emot människor på grund av att de tillhör en annan grupp?

2. Vad är skillnaden mellan en extrem åsikt och våldsbejakande extremism?

(OBS! En extrem åsikt betyder att man har uppfattningar som märkbart skiljer sig från majoritetens åsikter i samhället. Detta är inte olagligt. Ett exempel på det är tron på att jorden är platt. Skillnaden mellan en extrem åsikt och våldsbejakande extremism är att den senare uppmuntrar till hat och våld mot andra. I många länder regleras det genom lagstiftning (t.ex. förbud mot hatpropaganda, hatbrott, terrorism eller att stödja terrorism)).

3. Vilka typer av våldsbejakande extremistgrupper lärde ni er om?

(OBS! Våldsbejakande högerextremister såsom nynazistiska och våldsbejakande islamistiska extremistgrupper och våldsbejakande vänsterextremister nämns i videon.)

4. Vad är gemensamt för dessa våldsbejakande extremistgrupper och hur fungerar de?

OBS! Det finns många grupper och ideologier men deras gemensamma drag är att de uppmuntrar till hat och våld. I våldsbejakande extremistgrupper anammar människor en viss attityd som kännetecknas av:

- Svartvitt tänkande
- En känsla av överlägsenhet
- Avhumanisering

Läraren säger att det är viktigt att diskutera dessa aspekter av ett våldsbejakande extremistiskt tänkesätt närmare, därför kommer nästa övning att fokusera på det.

"Kännetecknen för den våldsbejakande extremistens sätt att tänka" - Grupparbete (25 minuter)

Dela in eleverna i tre grupper. Varje grupp får tilldelat sig en aspekt av den våldsbejakande extremistens sätt att tänka och en lista med frågor att svara på. (10 minuter)

Grupp 1. Svartvitt tänkande

- Vad menas med svartvitt tänkande enligt videon? Vilka konsekvenser får ett sånt sätt att tänka?
- Vad tänker ni är motsatsen till svartvitt tänkande?
- Hur kan man förhindra människor från att tänka svartvitt?

Grupp 2. En känsla av överlägsenhet

- Vad menas med en känsla av överlägsenhet enligt videon?
- Hur skiljer det sig från att vara stolt över sin egen grupp/nation/region?
- Vad tycker ni är de grupper vilka kan ge studenter som ni en positiv självkänsla?

"Kännetecknen för den våldsbejakande extremistens sätt att tänka" - Grupparbete (mer)

Grupp 3. Avhumanisering

- Vad menas med avhumanisering av andra enligt videon?
- Varför är det skadligt? Vilka följder kan det få?
- Vad tänker ni är motsatsen till avhumanisering? Hur kan man motverka avhumanisering?

Varje grupp presenterar sina svar och alla eleverna kan bidra till varje ämne med sina frågor, åsikter, iakttagelser. (15 minuter)

Exempel på svar som kommer att presenteras av eleverna:

Grupp 1. Svartvitt tänkande

- Enligt videon: Svartvitt tänkande innebär att medlemmar av extremistgrupper använder överdrivet förenklade kategorier för att beskriva världen vilket skapar en uppdelning mellan "oss" och "dem". De beskriver sin grupp som rätt och god och andra människor som fiender och onda. De tillåter inte frågor, tvivel eller kritik som skulle kunna öppna för diskussion eller ifrågasätta deras uppfattningar.
- Svartvitt tänkande innebär att ens tänkande är fullt av förenklade begrepp och kategorier som rätt eller fel, utan någon nyans eller komplexitet.
- Motsatsen till svartvitt tänkande är nyanser, komplexitet och kritiskt tänkande. Följden av svartvitt tänkande kan vara att man går miste om fakta eller aspekter av verkligheten och får en förvrängd uppfattning om världen runtomkring oss. Förvrängda uppfattningar kan få oss att fatta dåliga beslut.
- Man kan förhindra ett svartvitt tänkande om man låter folk ställa frågor, uttrycka tvivel, ifrågasätta idéer. Vi kan underlätta kritiskt tänkande genom att undersöka någon fråga eller något ämne ur flera perspektiv, samla argument för eller emot, utse djävulens advokat vars uppgift är att hitta de svaga punkterna i våra idéer/argument och ge konstruktiv kritik. För att kunna göra detta är det viktigt att man tolererar den osäkerhet som uppstår eftersom man aldrig vet det rätta svaret direkt.

Grupp 2. Känsla av överlägsenhet

- Enligt videon: En känsla av överlägsenhet innebär att medlemmar av extremistgrupper anser sig vara överlägsna, bättre och mer värda än andra. De tycker att deras grupp är mer värdefull och nedvärderar andra grupper.
- Den skiljer sig från en sund självkänsla. Man kan vara stolt över olika grupper som man tillhör eftersom det är en viktig källa till en sund självkänsla, men man får inte förnedra andra eller tänka att man är överlägsen dem. Andra grupper och kulturer måste respekteras.
- Att tillhöra en grupp som t.ex. sitt land, sin familj, ett fotbollslag eller en supporterklubb, vara fan av ett band eller en sångare eller vara med i en idrottsförening eller scouterna, osv., kan utgöra en viktig källa till positiva känslor om sig själv och lägga grunden för en sund självkänsla.

Exempel på svar som kommer att presenteras av eleverna (fortsättning):

Grupp 3. Avhumanisering

- Enligt videon: Avhumanisering innebär att extremistgrupper beskriver andra grupper som de anser vara sina fiender på ett mycket nedsättande sätt. Syftet är att beröva dem deras människovärde
  - ibland kan de även beskrivas som djur. Om man betraktar andra som underlägsna och mindre mänskliga påverkar det ens medkänsla gentemot dem negativt. Då är det också lättare att rättfärdiga och uppmuntra till våld mot dem – vilket är precis vad extremistgrupper gör.
- Motsatsen till avhumanisering är medkänsla och empati. Om man betraktar andra personer som medmänniskor som alla har en personlig historia, är det lättare att skapa en relation och utveckla medkänsla och empati.
- Man kan förhindra avhumanisering genom att stärka människors medkänsla och empati gentemot andra.

Källor

- DARE-projektet, dokument och videor finns på projektets hemsida: www.depolarisation.eu eller www.resilienteurope.eu

Onlineundervisning

Denna lektion är väl lämpad för onlineundervisning: dela videorna på nätet och använd online-grupprum för grupparbetet.

Bedömnings- och utvärderingsalternativ

Om man vill utvärdera elevernas prestationer på den här uppgiften kan man utgå från elevernas förmåga att delta i en dialog, deras förmåga att lyssna på andra och dela med sig av sina tankar. Hemuppgifter är ett annat sätt att bedöma deras förståelse för de centrala ämnen som diskuteras i denna lektion.

Förslag på hemuppgifter

Hemuppgift 1. Grupparbete: Huvudsakliga typer av våldsbejakande extremistiska ideologier

Eleverna får lära sig om de huvudsakliga typerna av våldsbejakande extremistiska ideologier genom självstudier eller genom att ta del av det material (t.ex. webbplatser eller häften) som läraren tillhandahåller.

Eleverna får i uppgift att utforska ett av följande ämnen:

- våldsbejakande högerextremism
- våldsbejakande islamistisk extremism
- våldsbejakande vänsterextremism
- våldsbejakande separatistströrelser
- enfrågeterrorism

Eleverna ska förbereda en presentation för nästa lektion.

Idéer för hemuppgifter (fortsättning)

- Hemuppgift 2. Individuellt uppgift: Våldsbejakande extremism i ditt land

Eleverna får lära sig om våldsbejakande extremism i sitt land / sin region.

Alternativ A) Läraren förbereder en rad webbplatser eller häften om våldsbejakande extremistgrupper i ett land. Eleverna behöver läsa och svara på en uppsättning frågor med hjälp av materialet. De ska diskutera alla svar under nästa lektion.

Alternativ B) Eleverna ges i uppdrag att på egen hand ta reda på fakta om våldsbejakande extremistgrupper i sitt land och svara på en rad frågor (t.ex. om gruppernas ideologi, hur de arbetar, konsekvenser av deras handlingar osv.). Att diskutera under nästa lektion.